

Mezinárodní Úřad Práce.

Mírovými smlouvami, které uzavřely po světové válce mocnosti spojené a sdružené s Německem, Rakouskem, Maďarskem a Bulharskem, byla založena vedle Společnosti národů i stálá Mezinárodní organizace práce. O ní jedná čl. 23 lit. a) všech mírových smluv, dále část XIII. (předmluva a čl. 387—427) mírové smlouvy s Německem, podepsané ve Versailles dne 28. června 1919¹⁾, část XIII. (předmluva a čl. 332—372) mírové smlouvy s Rakouskem, podepsané v Saint Germain en Laye dne 10. září 1919²⁾, část XII. (předmluva a čl. 249—289) mírové smlouvy s Bulharskem, podepsané v Neuilly sur Seine dne 27. listopadu 1919³⁾, konečně část XIII. (předmluva a čl. 315—355) mírové smlouvy s Maďarskem, podepsané v Trianonu dne 4. června 1920⁴⁾.

Clánkem 23 lit. a) přislíbili členové Společnosti národů, že „vynasnaží se zabezpečiti a zachovávatí slušné a lidské podmínky pracovní pro muže, ženy a děti na vlastním území i v zemích, s kterými jsou v obchodních a průmyslových stycích, a k tomu cíli zřizovati a udržovati potřebné mezinárodní organizace“. Uvedenými částmi jednotlivých mírových smluv byl pak obsah tohoto slibu blíže určen založením stálé organizace práce, stanovením její ústavy a naznačením zásadního programu, k jehož provedení tato organizace má pracovati.

Posouzení právní povahy stálé Mezinárodní organizace práce, výklad podmínek pro členství v ní a podrobný rozbor kompetence a úkolů přesahuje rámec dnešních našich úvah a zůstává vyhrazen pracím pozdějším. Jen tolik budiž pověděno, že tato organizace jest útvarem od Společnosti národů odliš-

¹⁾ Viz Sbírku zákonů a nařízení státu československého 1921, č. 217; cituje se dále pod označením V.

²⁾ Viz Sbírku 1921, č. 507; cituje se dále pod označením G.

³⁾ Viz Sbírku 1922, č. 274.

⁴⁾ Viz Sbírku 1922, č. 102.

ným, třeba s ní mnohou páskou úzce je spojena⁵⁾, že má dnes padesátosm členů⁶⁾, kteří vesměs — mimo Německa⁷⁾ — jsou členy Společnosti národů a že jejím posláním jest, aby zabezpečila tělesné, mravní a intelektuální blaho pracovníků za mzdu zlepšením platných podmínek pracovních, které znamenají pro velký počet osob nespravedlnost, bídu a strádání a aby budující mezinárodní, vskutku lidský řád práce, spolupůsobila k zabezpečení trvalého světového míru, jenž může spočívatí jen na podkladě sociální spravedlnosti. Srov. úvod k části XIII (XII) mírových smluv a V. 427, G. 372.

Orgány stálé Mezinárodní organizace práce jsou jednak Valné Shromáždění zástupců jednotlivých členských států, t. zv. Mezinárodní konference práce, jednak Mezinárodní Úřad Práce (V. 388, G. 333).

Úkolem Mezinárodních konferencí práce jest, aby se usnášely o návrzích na zlepšení platných podmínek pracovních. Mají se scházeti podle potřeby, nejméně jednou ročně, a to v sídle Společnosti národů (V. 389, 391, G. 334, 336) nebo

⁵⁾ Viz V. 387 (G. 332) odst. 2., 391 (336), 392 (337), 393 (338) odst. 4., 398 (343), 399 (344) odst. 2. a 3., 405 (350) odst. 6. a 7., 406 (351), 407 (352) odst. 2., 412 (357) odst. 4., 415 (360), 420 (365), 422 (367), 423 (368), 427 (372) odst. 1.

⁶⁾ Jsou to: Afrika Jižní, Albanie, Argentina, Australie, Belgie, Bolívie, Brazílie, Británie Velká, Bulharsko, Československo, Čína, Dánsko, Ecuador, Estonsko, Etiopie, Finsko, Francie, Guatemala, Haiti, Hedžas, Honduras, Chile, Indie, Irsko, Itálie, Japonsko, Kanada, Kolumbie, Kostarika, Kuba, Liberie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nicaragua, Nizozemsko, Norvěžsko, Panama, Paraguay, Persie, Peru, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Salvador, Siam, Srbsko, Chorvatů a Slovenců království, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Uruguay, Venezuela, Zéland Nový. V triadvacátém plenárním zasedání Společnosti národů dne 29. září 1924 přijata byla republika dominikánská; viz: Informations Sociales, vol. XII, no 2, str. 6.

Z větších států nejsou dosud členy Spojené státy severní Ameriky, Mexiko, Egypt, Rusko a Turecko. Srov.: Rapport du Directeur à la sixième Conférence internationale du Travail, Genève 1924, str. 14 a násl., o Turecku zvláště str. 32 a o Rusku Revue internationale du Travail, vol. X, str. 597.

⁷⁾ O přijetí Německa do Mezinárodní organizace práce viz Compte rendu sténographique des séances de la C. I. T., Première Session, Washington 1920, str. 11 a násl., 15 a násl.; dále L'admission de l'Allemagne et de l'Autriche dans l'Organisation permanente du Travail, Genève 1920.

v jiném místě, které určila předešlá konference kvalifikovanou většinou. Každý stát, který jest členem organisace, může vyslati na konferenci čtyři delegáty, a to dva zástupce vládní a po jednom zástupci organisací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých s příslušným počtem technických poradců (V. 389, G. 336). Přijme-li Mezinárodní konference práce návrh na zlepšení pracovních podmínek, který byl na denním pořádu jednání, jest jí současně rozhodnouti o tom, má-li tento návrh býti předložen jednotlivým členským státům jako osnova mezinárodní úmluvy, aby ji ratifikovaly, anebo jako pouhé doporučení, aby mu dodaly účinnosti státním zákonem či jinak, tedy na př. nařízením, správním úkonem a pod. (V. 405, G. 350)⁸⁾.

Ačkoliv tedy Mezinárodní konference práce není nadána mocí zákonodárnou, nýbrž pouze právem navrhovati státům zákony nebo jiná opatření na ochranu námezdných pracovníků a konečný osud reformních návrhů závisí na vnitřních politických poměrech v tom či onom státě, vykonávají přece tato Valná Shromáždění značný vliv na vybudování obsahově jednotného světového zákonodárství pracovního. Neboť činností Valných Shromáždění dostává se vládám a zákonodárným sborům jednotlivých států konkrétního popudu, aby upravily své pracovní právo v otázkách, naznačených Mezinárodní konferencí a způsobem, který uznala za vhodný společný základ reformy, tak aby nepřekáželo se „úsilí ostatních států, jež si přejí zlepšiti osudy pracovníků ve svých vlastních zemích“; jí dostává se jednotlivým skupinám výrobním, politickým i vědeckým kruhům a celé veřejnosti, jež na věci má zájem, možnosti, aby k návrhům Mezinárodních konferencí zaujaly stanovisko a dle sil svých pracovaly na provedení těch reform, jež by každý stát sociálně spravedlivý nezbytně měl provésti aspoň na tolik,

⁸⁾ Český úřední překlad čl. V. 405, G. 350 jest zkomolený. Francouzské znění: „Si la Conférence se prononce pour l'adoption de propositions relatives à..., elle aura à déterminer...“ jest přeloženo: „Vysloví-li se Shromáždění pro přijetí návrhů, vztahujících se na..., bude jí rozhodnouti...“ Mimo to nečiní český text mírových smluv rozdílu mezi autentickými výrazy (franc.) „proposition“ a „projet de convention“ a (angl.) „proposal“ a „draft convention“, jež obojí překládá slovem „návrh“. Německé a rakouské vydání mírových smluv překládá přesně „Antrag“ a „Entwurf“.

jak to dovoluji jeho zvláštní, odchylné poměry přírodní, hospodářské a kulturní.

Další podrobnosti o Mezinárodních konferencích práce, zejména o výběru delegátů, postupu jednání a povinnostech, jež členským státům plynou z přijetí návrhů ve formě osnovy mezinárodních úmluv nebo jen doporučení, vymykají se opět z rámce této studie a budou příležitostně podány na jiném místě.

Výkonným orgánem Mezinárodního sdružení práce jest Mezinárodní Úřad Práce. Jeho úkolem jest sbírat, zpracovávat a uditel zprávy, vztahující se na mezinárodní úpravu pracovních poměrů, připravovat denní pořad Mezinárodních konferencí práce, zvláště zkoumat otázky navržené za předmět porad, konati zvláštní šetření předepsaná Valným Shromážděním, přijímat zprávy jednotlivých států o opatřeních k zabezpečení mezinárodních úmluv, ke kterým stát přistoupil, přijímat stížnosti do neprovádění těchto úmluv a vůbec plnit vše, co Shromáždění uzná za vhodné mu přidělit (V. 396, 408, 409 a násl., G. 341, 353, 354 a násl.).

Mezinárodní Úřad Práce je tedy tajemnickým úřadem Mezinárodní organizace práce, má svou obdobu a vzor ve stálém tajemnickém úřadě Společnosti národů (čl. 2. a 6. úmluvy o Společnosti národů). Avšak těžiště jeho významu spočívá v tom, že jest mezistátní ústřednou pro výměnu zpráv o průmyslovém životě a práci. Úřad jednak informace sbírá, jednak udílí. Sbírá je sledováním denního i odborného tisku celého kulturního světa, dotazy u vlád a odborových organizací v jednotlivých státech, sbírá je ze zpráv svých dopisovatelů a delegátů, kteří určitou otázku na místě studují a o výsledcích bezprostředního názoru referují, z anket o nejrůznějších hospodářských a sociálních problémech a pod. Udílí je přímým zodpovídáním otázek, jež naň vznesly vlády jednotlivých států, organizace zaměstnavatelské a zaměstnanecké i jednotlivci, a vydáváním publikací. Není dnes státu, který by mohl prováděti opatření sociálně-politická, aniž ví, co se děje v tomto směru v jiných státech. Avšak ne každý stát je s to, aby k tomuto cíli zřizoval si a udržoval nákladná zařízení správní. Tuto úlohu přejímá Mezinárodní Úřad Práce svou zpravodajskou činností. A z toho plyne další výhoda, že Mezinárodní Úřad Práce může výsledky dotazů a zpráv z jed-

notlivých států použití pro vlastní činnost vědeckou a publikační.

Mezinárodní Úřad Práce tvoří součást celkového zařízení⁹⁾ Společnosti národů (V. 392, G. 337 i. f.). Z toho plyne pro Mezinárodní Úřad Práce jeho závislost na Společnosti národů v ohledu finančním (V. 399, G. 344, odst. 2. a 3.) a nárok na součinnost generálního tajemníka Společnosti národů ve všech směrech, kde může být poskytnuta (V. 398, G. 343), pro orgány Mezinárodního Úřadu Práce (členy Správní rady a ředitele) i personál úřadu nárok na diplomatické výsady a nedotknutelnost při výkonu úředních funkcí (čl. 7., odst. 3. úmluvy o Společnosti národů), a nedotknutelnost budov a pozemků zabraných Úřadem nebo jeho schůzemi (čl. 7., odst. 4. úmluvy).

Mezinárodní Úřad Práce má být umístěn v sídle Společnosti národů (V. 392, G. 337 i. p.). Tím jest podle čl. 7., odst. 1. úmluvy o Společnosti národů Ženeva. Avšak rada Společnosti národů jest oprávněna, aby kdykoliv sídlo Společnosti jinam přenesla (čl. 7., odst. 2. úmluvy), a tím by změnil své sídlo i tento úřad.

Mezinárodní Úřad Práce jest podřízen Správní radě, v jeho čele stojí ředitel.

Správní rada má čtyřiaadvacet členů. Z nich dvanáct zastupuje vlády států, sdružených v Mezinárodní organizaci práce, šest zaměstnavatele a šest zaměstnance těchto států. Ze dvanácti vládních zástupců jmenují osm zástupců vlády těch členských států, které mají největší průmyslový význam, zbývající čtyři jmenují vlády těch členských států, které byly určeny na Mezinárodní konferenci vládními zástupci všech členských států, při čemž z hlasování o této věci jsou vyloučeni zástupcové oněch osmi států největšího průmyslového významu (V. 393, G. 338, odst. 3., čl. 20., odst. 2. jedn. ř. Valného Shromáždění).

Případné spory o otázce, které státy mají největší prů-

---

⁹⁾ Podle čl. 24. úmluvy o Společnosti národů mají pod pravomoc Společnosti být soustředěny všechny mezinárodní úřady zřízené dřívějšími kolektivními smlouvami, budou-li s tím souhlasiti smluvníci, a všechny mezinárodní úřady i komise pro úpravu věcí mezinárodního zájmu, jež budou přístě zřízeny. Rada Společnosti národů může náklady všech těchto úřadů neb komisí zahrnouti do nákladů tajemnického úřadu Společnosti.

myslový význam, rozhodne rada Svazu národů (V. 393, odst. 4., G. 338, odst. 4.). To je výjimka z předpisu článku V. 423, G. 368, podle něhož všechny otázky nebo pochybnosti, vztahující se na výklad této části mírové smlouvy, mají podléhati rozhodování stálého mezinárodního soudu.

Zástupce zaměstnavatelů ve Správní radě volí zástupcové zaměstnavatelů vyslaní na Valné Shromáždění (V. 393, odst. 2., G. 338, odst. 2., čl. 20., odst. 1. a 3. jedn. ř. V. S.)¹⁰⁾. Zřizenecké a dělnické zástupce ve Správní radě volí zástupcové zaměstnanců vyslaní k Valnému Shromáždění.

Skupina vládních zástupců na Valném Shromáždění volí tedy státy, nikoli přímo členy Správní rady; ty jmenovati přísluší vládám vyvolených států. Skupina zaměstnavatelských a zaměstnaneckých zástupců na Valném Shromáždění jmenuje přímo určité osoby za členy Správní rady. Výběr kandidátů není obmezen na zástupce při volbě přítomné.

Mandát členů Správní rady má trvati tři léta (V. 393, G. 338, odst. 5., první věta). Proto konají se tyto volby každý třetí rok u příležitosti zasedání Valného Shromáždění, a to odděleně v jednotlivých zastupitelských skupinách (čl. 20., odst. 1. až 3. jedn. ř. V. S.).

Způsob obsazování uprázdněných míst může stanoviti Správní rada s výhradou schválení Valného Shromáždění (V. 393, G. 338, odst. 5. i. f.). Správní rada předepsala o tom ve svém jednacím řádě (čl. 5.) toto¹¹⁾:

„Lorsqu'une vacance se produit par suite du décès ou de la démission d'un représentant d'un Gouvernement, son siège sera occupé par la personne que le Gouvernement aura désignée à sa place.

Lorsqu'une vacance se produit par suite du décès ou de la démission d'un représentant non gouvernemental, le mode de remplacement est laissé au groupe intéressé.“

¹⁰⁾ Jednací řád Valného Shromáždění ze dne 21. listopadu 1919, změněný 3. listopadu 1922. Viz Statuts et règlements Genève 1924, str. 22 a násl. Právní relevance tohoto jednacího řádu plyne ze zmocnění obsaženého ve čl. V. 403 a příslušném článku ostatních mírových smluv.

¹¹⁾ Jednací řád Správní rady ze dne 23. března 1920, změněný 13. října 1922, 2. února, 12. dubna a 18. října 1923. Viz Statuts et règlements, Genève 1924, str. 35 a násl. Právní relevance tohoto jednacího řádu plyne ze zmocnění obsaženého ve čl. V. 393 a příslušném článku ostatních mírových smluv.

Usnesení Správní rady podléhá schválení Valného Shromáždění (V. 393, G. 338, odst. 5. i. f., čl. 20., odst. 5. jedn. ř. V. S.). Nebude-li usnesení Správní rady schváleno, má bez odkladu dojiti ke jmenování scházejících členů Správní rady vládami nebo příslušnými zájmovými skupinami zastoupenými na Valném Shromáždění (čl. 20., odst. 6. jedn. ř. V. S.). V tom případě pak, že Správní rada nepostarala se o obsazení míst zaměstnavatelských nebo zaměstnaneckých zástupců, doplní příslušná zájmová skupina své zastupitelství ve Správní radě na nejbližším zasedání Valného Shromáždění (čl. 20., odst. 4. jedn. ř.)¹²⁾.

Jednotlivé zájmové skupiny Správní rady mohou vedle řádných členů Správní rady jmenovati také jejich náhradníky (suppléants) nebo jejich náměstky (membres adjoints). Do skupiny vládních zástupců jmenuje tyto náměstky buď vláda řádného člena, nebo na základě jejího zmocnění tento

¹²⁾ Nebude od místa, uvedeme-li zde znění čl. 20. jedn. ř. V. S., jehož v textu častěji jsme zmínili. Čl. 20. stanoví:

(1) La Conférence procède tous les trois ans, au cours de la session, aux opérations relatives à l'élection des membres du Conseil d'administration du Bureau international du Travail, conformément à l'article 393 du Traité de Versailles.

(2) A cet effet, les délégués gouvernementaux de tous les Membres, à l'exception de ceux des huit Membres dont l'importance industrielle est la plus considérable, au sens dudit article, se réunissent pour désigner quatre Membres dont les Gouvernements auront chacun à nommer un représentant au Conseil d'administration.

(3) Les délégués patronaux et les délégués ouvriers se réunissent séparément pour désigner respectivement leurs six représentants au Conseil d'administration. Ces désignations sont faites nominativement.

(4) Lorsque des sièges sont devenus vacants au Conseil d'administration parmi les représentants des patrons et des ouvriers et s'il n'a pas été pourvu à ces vacances par le Conseil dans les conditions prévues à l'article 393 du Traité de Versailles, les délégués à la Conférence appartenant à la catégorie intéressée se réunissent au cours de la prochaine session pour compléter leur représentation au Conseil d'administration.

(5) Lorsqu'il a été pourvu par le Conseil d'administration aux vacances qui s'étaient produites dans les conditions prévues à l'article 393 du Traité, la Conférence procède à l'approbation des décisions prises par le Conseil à cet égard.

(6) Si ces décisions ne sont pas approuvées par la Conférence, il est procédé immédiatement à des nouvelles désignations, dans les conditions indiquées aux paragraphes 2 et 3 du présent article.

řádný člen sám. Náměstek musí mít jiné státní občanství než jím zastupovaný člen řádný. Jmenování náměstků v obou ostatních zájmových skupinách zůstává se volné úvaze každé jednotlivé skupiny. Náměstek má se vykázati předsedovi Správní rady listinným zmocněním. Náměstkové mohou se účastniti zasedání Správní rady a ujmouti se slova na základě zmocnění předsedova, jež si byli písemně vyžádali. Hlasovacího práva nemají. V nepřítomnosti řádného člena a jeho náhradníka, je-li jmenován, má náměstek všechna práva řádného člena (čl. 3. jedn. ř. Správní rady).

Mimo to může každá vláda zastoupená ve Správní radě ustanoviti za svého řádného zástupce náhradníka téže státní příslušnosti. Jmenování náhradníků ve skupině zaměstnavatelů a zaměstnanců zůstává se volné úvaze každé jednotlivé z těchto skupin. Náhradník má se vykázati předsedovi listinným zmocněním. Může doprovázeti řádného člena k zasedání Správní rady, nemá však práva ujmouti se slova. V nepřítomnosti řádného člena má náhradník všechna jeho práva (čl. 4. jedn. ř. S. r.).

Správní rada zvolí ze svých členů předsedu (V. 393, G. 338, odst. 6., prvá věta) a dva předsedovy náměstky, a to ze všech tří zájmových skupin. Předseda a oba náměstkové tvoří představenstvo Správní rady (čl. 1., odst. 1. jedn. ř. S. r.).

Předseda a oba náměstkové musí mít různé státní občanství (čl. 1., odst. 2. jedn. ř.). Funkční období předsedovo i náměstků jest rok; opětná volba jest přípustná, pokud trvá funkce Správní rady (čl. 1., odst. 3. jedn. ř.). Člen představenstva, zvolený za člena zemřelého nebo vystouplého, dokončí mandát svého předchůdce (čl. 1., odst. 4. jedn. ř.).

Předsedovi Správní rady náleží zahajovati zasedání, řídit je a prohlašovati za skončena. Před projednáváním denního pořadu má oznámiti radě došlé spisy, má pečovati o udržení pořádku, udíleti a odnímati slovo, řídit hlasování o návrzích a vyhlášovati výsledek. Může se účastniti debat i hlasování. Nemá hlasu dirimujícího. Mimo zasedání Správní rady má předseda dozírati na zachovávání předpisů mírových smluv o práci a na výkon rozhodnutí Správní rady. K tomu cíli má v době mezi zasedáními všechna práva, jež mu Správní rada přidělila v příčině vrchního dozoru a správy Mezinárodního Úřadu Práce, arci s výhradou práv, jež vyhrazena jsou řediteli

tohoto úřadu. Zejména náleží předsedovi zkoumati služební výkony jednotlivých oddělení Mezinárodního Úřadu Práce a svolávati rozpočtový výbor, kdykoliv uzná toho potřebu. Ředitel úřadu má mu týdně podávati zprávu o všech důležitých zjevech v činnosti úřadu. Ředitel jest povinen předsedu neprodleně uvědomiti o všech věcech, v nichž by bylo potřebí jeho zásahu, aby mohl v rámci svých práv učiniti všechna nutná opatření (čl. 2., odst. 1. a 2., 4. až 7. jedn. ř.).

Náměstkům předsedy náleží pouze, aby v nepřítomnosti předsedově střídavě řídili zasedání Správní rady (čl. 2., odst. 3. jedn. ř.).

Tajemnický úřad Správní rady má zříditi ředitel Mezinárodního Úřadu Práce ze zaměstnanců tohoto úřadu (čl. 1., odst. 5., a čl. 6., odst. 2. jedn. ř.).

Zasedání Správní rady mají se podle čl. V. 393, G. 338, odst. 6., konati v obdobích, jež si rada sama určí. Mimořádné zasedání jest svolati, když o to nejméně deset členů rady písemně požádá. Čl. 11. jedn. ř. S. r. stanoví, že řádná zasedání konají se nejméně jednou za tři měsíce; mimořádné zasedání má předseda svolati — s výhradou případu zmíněného v čl. V. 393, G. 338, odst. 6. —, když o to písemně požádá šest členů téže zájemní skupiny a může je svolati, kdykoliv to pokládá za nutné. Správní rada stanoví v každém zasedání dobu zasedání příštího. Ukáže-li se v mezidobí nutnost změny, může ji učiniti předseda, dotázav se obou náměstků. Zasedání Správní rady konají se v sídle Mezinárodního Úřadu Práce, ačli rada výslovně neustanovila jinak (čl. 12. jedn. ř.). Zasedání jsou neveřejná. Přístup mají jen členové Správní rady, ředitel Mezinárodního Úřadu Práce, členové úřadu tajemnického a — na vlastní zodpovědnost a útraty těch členů Správní rady, kteří nemluví ani francouzsky ani anglicky — jejich tlumočníci. Správní rada může však dovoliti přístup i jiným osobám (čl. 6. jedn. ř. S. r.; srov. též V. 394, G. 339, odst. 2.).

O jednacích řečích neobsahuje jednacím řád výslovného předpisu. Z uvedeného čl. 6., odst. 3. jedn. ř., podle něhož členové Správní rady, neovládající ani francouzštiny ani angličtiny, mohou přibrati si tlumočníky, dlužno souditi, že jednacím řečím jest angličtina a francouzština.

Denní pořad jednání stanoví předseda Správní rady v dohodě s ředitelem Mezinárodního Úřadu Práce. Nejpozději čtr-

náct dní před zahájením zasedání jest denní pořad doručiti členům Správní rady. Dodatečně mohou býti připojeny toliko věci pilné, a to za souhlasu celého představenstva Správní rady. Je-li při zasedání usneseno, aby určitá otázka byla dána na program, bude dána na denní pořad nejbližšího zasedání. O návrhu, aby určitá věc byla dána na denní pořad Valného Shromáždění, nemůže se Správní rada vůbec ani usnísti v témže zasedání, leč že by všichni přítomní členové její s tím souhlasili. Zpravidla musí takový návrh býti předložen prostřednictvím Mezinárodního Úřadu Práce vládám jednotlivých států, sdružených v Mezinárodní organizaci práce, a nejvýznamnějším odborovým organizacím zaměstnavatelským a zaměstnaneckým k posouzení (čl. 7. jedn. ř. S. r., srov. čl. V. 400, 402, G. 345, 347).

Správní rada jest schopna usnášeti se, je-li přítomno aspoň patnáct členů (čl. 10. jedn. ř.). Hlasuje se zvednutím ruky, jen při volbě předsedy Správní rady, volbě ředitele Mezinárodního Úřadu Práce a ve všech případech, kde toho žádá deset přítomných členů, jest hlasování písemné a tajné.

O zasedáních Správní rady vede se tésnopisný protokol, který není určen k uveřejnění. Po každém zasedání zhotoví tajemník jednací protokol, který se předloží Správní radě v nejbližším zasedání ke schválení. Schválený jednací protokol může zaslati ředitel Mezinárodního Úřadu Práce jako úřední doklad úřadům států sdružených v Mezinárodní organizaci práce, a služebním místům určeným k tomu, aby udržovaly styk se Svazem národů nebo Mezinárodním Úřadem Práce. Mimo to lze tyto protokoly rozdělovati jen členům Správní rady, jejich náměstkům a náhradníkům, ačli předseda Správní rady jinak nedovolil. Bezprostředně po zasedání Správní rady sepíše ředitel Mezinárodního Úřadu Práce stručné oznámení, jež doručí se, byvši schváleno představenstvem Správní rady, tisku. Úřední věstník Mezinárodního Úřadu Práce uveřejní zprávu o jednání, která v podstatě jest určena pro vlády a veřejné úřady, a obsahuje aspoň úplné znění přijatých usnesení a potřebné údaje o podmínkách, za kterých došlo k těmto usnesením (čl. 8. jedn. ř. S. r.).

Náklady zasedání Správní rady, to jest náklady cesty a pobytu členům a jejich náměstkům a všechen věcný náklad zasedání, hradí se z celkového rozpočtu Společnosti národů

(V. 399, G. 344, odst. 2., čl. 3., odst. 2. jedn. ř. S. r.). Pouze náklady cesty a pobytu vládních zástupců, kteří se účastní zasedání Správní rady, mají hraditi příslušné státy samy (V. 399, G. 344, odst. 1. i. f.).

První Správní rada Mezinárodního Úřadu Práce byla zvolena roku 1919 na prvé Mezinárodní konferenci práce ve Washingtoně. Toto Valné Shromáždění určilo též po návrhu zvláštního organizačního výboru osm států „nejznačnějšího průmyslového významu“ ve smyslu V. 393, G. 338, odst. 3., a to Spojené státy severoamerické (až do jejich přístupu Dánsko), Anglii, Francii, Německo, Itálii, Belgii, Japonsko a Švýcarsko. Proti rozhodnutí Valného Shromáždění protestovala řada států. Když jim však byla přiznána buď zbývající místa vládních zástupců, nebo obdržely aspoň zastoupení v jiné zájemní skupině Správní rady, odvolaly své reklamace až na Indii. Rada Společnosti národů, příslušná k rozhodnutí této sporné otázky podle čl. V. 393, G. 338, odst. 4., pověřila generálního tajemníka, aby spolu s Mezinárodním Úřadem Práce uvážil, jaký jest smysl slov „průmyslový význam“ a aby o tom Radě předložil zprávu před příští volbou Správní rady Mezinárodního Úřadu Práce. Na základě tohoto příkazu utvořil se ze členů Rady Společnosti národů a Správní rady Mezinárodního Úřadu Práce zvláštní výbor, který navrhl pro rozhodnutí otázky po průmyslovém významu jednotlivých států čtvero absolutních a čtvero relativních indicií (soustava Giniho).

Absolutní jsou :

1. počet dělníků ve státě, jimž má se dostati ochrany mezinárodní úpravou práce ;

2. počet dělníků, kteří se stěhují ze státu nebo do něho, což prakticky lze ztotožniti s celkovým počtem vystěhovalců nebo přistěhovalců ;

3. hodnota celkové čisté výroby, to jest hodnota příjmů státních občanů po odečtení příjmů, plynoucích z pramenů cizozemských a připočtení příjmů, jež ze státu plynou cizozemcům ;

4. hodnota vývozu a dovozu, to jest speciálního obchodu ve státě s vyloučením obchodu průvozního.

Relativní jsou :

1. poměr počtu dělníků ve státě k celkovému počtu dospělého obyvatelstva ;

2. poměr počtu dělníků vystěhovalců a přistěhovalců k celkovému počtu obyvatelstva ;

3. poměr celkové čisté výroby ve státě k počtu dospělého obyvatelstva ;

4. poměr hodnoty speciálního obchodu ve státě k hodnotě celkové čisté výroby.

Avšak výbor sám byl toho názoru, že vzhledem k dnešním poměrům hospodářským a peněžním nelze této soustavy bezpečně použití již nyní. Doporučil ji pouze k úvaze pro budoucnost a navrhl, aby zatím otázka průmyslového významu řešena byla na základě kritérií, přijatých organizačním výborem Washingtonské konference, částečně zlepšených a zdokonalených.

Tato kritéria byla :

1. celkový počet obyvatelstva, zaměstnaného námezdně v průmyslu včetně dolů a dopravy ;

2. poměr námezdných zaměstnanců v průmyslu k celkovému počtu obyvatelstva ;

3. celkové číslo motorové hybné síly, vodní a parní, mimo železnic a lodí ;

4. motorová hybná síla, vypadající na jednotku obyvatelstva ;

5. celková délka železnic ;

6. délka železnic na 1000 km^2 ;

7. význam obchodního loďstva.

Po těchto přípravných pracích rozhodla Rada Společnosti národů dne 30. září 1922, že státy největšího průmyslového významu jsou :

Anglie, Belgie, Francie, Indie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo¹⁸⁾.

Počet členů Správní rady má v budoucnu býti rozmnožen, hlavně proto, aby se dostalo účinnějšího zastoupení státům mimoevropským. Čtvrtá Mezinárodní konference práce usnesla se v XIX. zasedání dne 2. listopadu 1922 na tomto znění čl. V. 393 :

„Le Bureau international du Travail sera placé sous la direction d'un Conseil d'administration composé de trente-deux personnes :

seize représentant les Gouvernements,

¹⁸⁾ Srov. Rapport du Directeur à la quatrième session de la Conférence International du Travail, Genève 1922, str. 30 a násl.

huit représentant les patrons, et
huit représentant les ouvriers.

Sur les seize personnes représentant les Gouvernements, huit seront nommées par les Membres dont l'importance industrielle est la plus considérable et huit seront nommées par les Membres désignés à cet effet par les délégués gouvernementaux à la Conférence, exclusion faite des délégués des huit Membres susmentionnés. Sur les seize Membres représentés, six devront être des Etats extra-européens.

Les contestations éventuelles sur la question de savoir quels sont les Membres ayant l'importance industrielle la plus considérable seront tranchées par le Conseil de la Société des Nations.

Les personnes représentant les patrons et les personnes représentant les ouvriers seront élues respectivement par les délégués patronaux et les délégués ouvriers à la Conférence. Deux représentants des patrons et deux représentants des ouvriers devront appartenir à des Etats extra-européens.

Le Conseil sera renouvelé tous les trois ans.

La manière de pourvoir aux sièges vacants, la désignation des suppléants et les autres questions de même nature pourront être réglées par le Conseil sous réserve de l'approbation de la Conférence.

Le Conseil d'administration élira un Président dans son sein et établira son règlement. Il se réunira aux époques qu'il fixera lui-même. Une session spéciale devra être tenue chaque fois que douze personnes faisant partie du Conseil auront formulé une demande écrite à cet effet."

Podle čl. V. 422, G. 367 vyžaduje se ke každé změně předpisů mírových smluv o práci, aby předem usnesení o změně přijato bylo dvoutřetinovou většinou hlasů, odevzdaných delegáty přítomnými zasedání Mezinárodní konference, a aby dále změna ratifikována byla státy zastoupenými v Radě Společnosti národů a třemi čtvrtinami států sdružených v Mezinárodní organizaci práce.

První podmínka jest splněna, neboť návrh na změnu přijat byl osmdesátidvěma hlasy proti dvěma hlasům a šesti nehlasujícím¹⁴⁾). Druhá podmínka dosud splněna není. Rada států změnu

¹⁴⁾ Srov. Statuts et règlements, Genève 1924, str. 6, pozn. 1.

již ratifikovala, řada podepsala svými zmocněnci protokol a ratifikaci doporučila svým sborům zákonodárným¹⁵⁾. Je však nutno, aby změnu ratifikovaly nejméně čtyřicetčtyři státy, mezi nimi všechny státy zastoupené v Radě Společnosti národů. Až bude dosaženo žádoucího počtu ratifikací, zvolí nejbližší Valné Shromáždění novou Správní radu podle změněného čl. V. 393.

Správní rada Mezinárodního Úřadu Práce má obsáhlou pravomoc. Jí přísluší předem právo vrchního dozoru a správy Mezinárodního Úřadu Práce (V. 393, odst. 1., 394, odst. 1., G. 338, odst. 1., 339, odst. 1.), zejména právo, aby jmenovala ředitele tohoto úřadu a dávala mu instrukce (V. 394, G. 339), aby stanovila svým rozpočtovým výborem (složeným z předsedy a ze dvou členů každé zájmové skupiny, zastoupené ve Správní radě) rozpočet Mezinárodního Úřadu Práce a zkoumala jeho hospodářství (V. 393, odst. 6., čl. 13. jedn. ř. S. r.), určovala jiné řeči — mimo francouzštiny a angličtiny —, v nichž mají vycházeti tisky Mezinárodního Úřadu Práce (V. 396, G. 341, odst. 4.) a j.

Avšak kompetence Správní rady nevyčerpává se pouhým vrchním řízením Mezinárodního Úřadu Práce; Správní rada vykonává ještě jiné důležité funkce v Mezinárodní organizaci práce. Jí náleží, aby stanovila jednací pořad Mezinárodních konferencí práce na podkladě návrhů, podaných vládami nebo nejvýznačnějšími odborovými organizacemi zaměstnavatelskými či zaměstnaneckými jednotlivých členských států (V. 400, 389, odst. 3., G. 345, 334, odst. 3.), aby podávala zprávu o odporech učiněných vládami členských států proti některým bodům jednacího pořadu (čl. 6. jedn. ř. V. S.), aby určovala místa v zasedací síni delegátům a technickým poradcům (čl. 1., odst. 3. jedn. ř. V. S.), aby svým předsedou podávala zprávu o plných mocech, předložených delegáty a technickými poradci (čl. 3., odst. 2. jedn. ř. V. S.), aby jmenovala tajemníky Valného Shromáždění z úřednictva Mezinárodního Úřadu Práce (čl. 5., odst. 1. jedn. ř. V. S.), aby stanovila formu a obsahové podrobnosti výročních zpráv, které jednotlivé státy sdružené v Mezinárodní organizaci práce, mají podávat o opatřeních učiněných k provedení ratifikovaných úmluv (V. 408, G. 353) a m. j. Podle čl. 312., odst. 4. smlouvy

¹⁵⁾ Srov. Rapport du Directeur à la sixième session de la Conférence Internationale du Travail, Genève 1924, str. 47 a násl.

versailleské má Správní rada vysílati do pětičlenné komise pro úpravu sociálního nebo státního pojištění v územích postoupených Německem v každém konkrétním případě, kdy taková komise se zřizuje, tři své zástupce z příslušníků států na věci bezprostředně neinteresovaných. Podle čl. 586. německo-polské dohody o Horním Slezsku má Správní rada po dobu trvání této dohody vždy na tři léta jmenovati předsedu a dva z desíti členů poradního pracovního výboru, který má smíšené komisi pro Horní Slezsko podávati dobrá zdání ve sporných otázkách pracovních. Podle čl. 26., odst. 4. stanov stálého Mezinárodního soudu má Správní rada navrhnouti určitý počet jmen do seznamu „přisídících pro spory z práce“, aby z něho v konkrétním případě byli vybíráni odborní přisídící zvláštního senátu, jenž pro pracovní spory zřídí se u Mezinárodního soudu na každá tři léta; Správní rada jmenuje z poloviny zástupce dělníků, z poloviny zástupce zaměstnavatelů z listiny vyšetřujících komisařů, zřízené podle čl. 412 versailleské smlouvy a příslušného článku ostatních mírových smluv. Konečně — last, not least — zmocňují mírové smlouvy Správní radu k tomu, aby spolupůsobila v řízení stížnostním proti státům sdruženým v Mezinárodní organizaci práce, které uspokojivě nezabezpečují provedení přijaté mezinárodní úmluvy (V. 409, 411, 412, 420, G. 354, 356, 357, 365) ¹⁶⁾.

Podá-li totiž některá odborová organizace dělnická nebo zaměstnavatelská Mezinárodnímu Úřadu Práce stížnost, že některý stát neprovádí nebo jen nedostatečně či nesprávně provádí úmluvu, k níž přistoupil, jest Správní rada oprávněna prozkoumati stížnost, a neshledá-li ji zřejmě neodůvodněnou, odevzdati ji příslušné vládě s vyzváním, aby se o věci vyslovila. Neučiní-li tak vyzvaná vláda v přiměřené (Správní radou sta-

¹⁶⁾ Kallab (O smlouvách mírových, Brno 1920, str. 55) rozšiřuje nesprávně toto stížnostní řízení i na neplnění povinností, které státy na sebe vzaly přijetím pouhého doporučení. Z kvalitního rozdílu mezi „doporučením“ a „návrhem mezinárodní úmluvy“ (V. 405, odst. 1. a zvláště 6. a 7. ve spojení s čl. 408. prvá věta a dále ze znění čl. V. 409 a 411, odst. 1.) plyne, že stížnost lze podati jen, když stát nezabezpečuje uspokojivě provedení úmluvy, k níž přistoupil. Pro řešení otázky jest významný také čl. V. 416, který dovoluje stížnost k stálému mezinárodnímu soudu, nepodnikne-li stát přidružený Mezinárodní organizaci práce opatření, předepsaná čl. 405 „vzhledem na doporučení neb návrh úmluvy“.

novené) lhůtě, anebo nepokládá-li Správní rada vládní prohlášení za dostačující, může uveřejnit stížnost i vládní odpověď, dostala-li ji (V. 409, 410, G. 354, 355). Mimo to může Správní rada z moci úřední ve věci pokračovati a dáti popud k ustavení zvláštní vyšetřující komise (V. 411, G. 356, odst. 4.). Totéž řízení může Správní rada zahájit na stížnost některého ze států, sdružených v Mezinárodní organizaci práce proti jinému takovému státu, nezabezpečuje-li tento podle mínění onoho uspokojivým způsobem provedení úmluvy, kterou oba ratifikovaly¹⁷⁾, anebo na stížnost některého delegáta ve Valném Shromáždění, anebo konečně vůbec z povinnosti úřední (V. 411, G. 356, odst. 1.—4.). Nemá-li vláda postiženého státu ve Správní radě svého zástupce, může vyslati k jednání Správní rady o této věci zvláštního delegáta na své útraty (V. 411, odst. 5., 399, odst. 1., G. 356, odst. 5., 344, odst. 1.). Zvláštní delegát nemá hlasovacího práva, avšak případný stálý zástupce tohoto státu ve Správní radě (V. 393, G. 338) své hlasovací právo podržuje, takže v takovém případě jest postižený stát zároveň spornou stranou a soudcem ve vlastní věci.

Vyšetřující komisi určí generální tajemník Společnosti národů ze zvláštní listiny sestavené k tomuto cíli. Všechny státy sdružené v Mezinárodní organizaci práce jsou povinny jmenovati tři odborníky v otázkách průmyslových, z nichž první zastupuje zaměstnavatele, druhý pracovníky a třetí jest nezávislý na jedné i na druhé. Správní rada má právo, aby verifikovala ověřovací listiny těchto osob a kvalifikovanou většinou přítomných odmítla z navržených ty, kdož nevyhovují podmínkám stanoveným pro jejich jmenování. Souhrn osob takto vybraných bude tvořiti seznam, z něhož generální tajemník vybere v konkrétním případě tři členy vyšetřující komise, jednoho ze zástupců zaměstnavatelských, jednoho ze zástupců dělnických, jednoho z osob nezávislých, a to tak, aby žádný člen

¹⁷⁾ Stát může si tedy stěžovati na jiný stát do neprovádění úmluv, jen když stěžovatel i stížností napadený stát úmluvu ratifikoval; odborové organizace dělnické nebo zaměstnavatelské mohou podati stížnost na kterýkoli stát přidružený Mezinárodní organizaci práce, třeba stát, v němž mají své sídlo, anebo stát jiný, tu pak i když stát, v němž mají své sídlo, úmluvy neratifikoval. Stížnostní právo odborových organizací jest tedy mnohem rozsáhlejší. Mimo to nevyžaduje se, aby žalující organizace patřila k „nejvýznačnějším“ odborovým organizacím ve smyslu V. 389, G. 334, odst. 3.

komise nepřináležel státu, který má přímý zájem na sporné věci. Jednoho z členů komise jmenuje generální tajemník předsedou (V. 412, G. 357). Úkolem vyšetřující komise jest, aby otázku zkoumala, podala zprávu o tom, co zjistila, doporučila opatření, která jest učiniti, aby se vyhovělo stížnosti¹⁸⁾, a bude-li třeba, navrhla i vhodnou trestní sankci proti vládě provinilé (V. 411, odst. 3., 414, G. 356, odst. 3., 359). Do nálezu vyšetřující komise může si vláda stěžovati k stálému mezinárodnímu soudu, který u věci rozhodne s konečnou platností (V. 415, 417, 418, G. 360, 362, 363). Provinivší se vláda může každé chvíle uvědomiti Správní radu, že učinila všechna opatření podle nálezu vyšetřující komise nebo podle rozhodnutí stálého mezinárodního soudu a může žádati radu, aby dala generálním tajemníkem Společnosti národů sestaviti opětně vyšetřující komisi, jež by zjistila pravdivost jejích údajů. Bude-li zpráva vyšetřující komise nebo opětně snad vyžádané rozhodnutí stálého mezinárodního soudu příznivo provinivší se vládě, jsou ostatní státy povinny, ihned odvolati všechna snad již podniknutá trestní opatření hospodářská (V. 420, G. 365).

V čele Mezinárodního Úřadu Práce stojí ředitel. Jmenuje ho Správní rada. Tato dává mu instrukce a ředitel jest jí odpověden za správnou činnost úřadu a za provedení všech úkolů, které mu budou snad svěřeny (V. 394, G. 339, odst. 1.).

Ředitel jest pověřen jednak řízením Mezinárodního Úřadu Práce, jednak tajemnictvím Valných Shromáždění.

V prvním směru náleží řediteli předem, aby úřad spravoval podle směrnic daných Správní radou. Povšechná kompetence ředitelova v řízení Mezinárodního Úřadu Práce není přesně ohraničena proti kompetenci Správní rady. Mírové smlouvy prohlašují, že „Mezinárodní Úřad Práce bude podřízen Správní radě“, a že „v čelo... úřadu... bude postaven ředitel“ jmenovaný Správní radou a jí zodpovědný (V. 393, 394, G. 338, 339). Kdežto však text francouzský stanoví přímo, že „le Bureau international du Travail sera placé sous la direc-

¹⁸⁾ Stylistice V. 414, odst. 1: „La commission d'enquête... consignera... les recommandations quelle croia devoir formuler quant aux mesures à prendre pour donner satisfaction au gouvernement plaignant...“ jest příliš úzká, poněvadž stížnostní řízení může se zahájití též na stížnost některého delegáta ve Valném Shromáždění nebo Správní radou z úřední povinnosti (V. 411, G. 356, odst. 4.).

tion d'un Conseil d'administration...“, užívá anglický text obratu: „The International Labour Office shall be under the control of a Governing Body...“ Oba texty jsou sice autentické a pro část XIII (XII) mírových smluv stejné váhy. Avšak nesluší zapomenouti, že anglický text je původní: bylať kapitola mírových smluv „o práci“ redigována na podkladě osnovy podané se strany britské. Pojetí anglického textu odpovídá též čl. 2. jedn. řádu Správní rady. Stanoví, že předseda správní rady „sous réserve des attributions conférées au Directeur par la Partie XIII du Traité de Versailles, ... veille à l'observation des dispositions de cette Partie XIII et à l'exécution des décisions du Conseil d'administration“ a naznačuje hranici mezi kompetencí Správní rady a ředitelovou v ten smysl, že předseda Správní rady „jouit, dans l'intervalle des sessions de toutes les attributions et pouvoirs que le Conseil d'administration jugera à propos de lui déléguér pour la cosignature ou le visa de certains documents, pour l'approbation préalable d'enquêtes, ou l'envoi de représentants officiels du Bureau à des réunions, conférences ou congrès.“ dále že předseda „reçoit du Directeur un rapport hebdomadaire qui l'informe de toutes les circonstances principales de l'activité du Bureau“, „il est saisi d'urgence par le Directeur de tout fait pouvant nécessiter son intervention afin de prendre, dans les limites de ses attributions, toutes mesures éventuellement utiles“, „il se rend compte du fonctionnement des divers services du Bureau et convoque le Comité du budget quand il l'estime nécessaire“.

Z těchto předpisů dlužno souditi, že Správní radě přísluší právo vrchního dozoru a stanovení směrnice správy a řediteli bezprostřední řízení Mezinárodního Úřadu Práce. Kompetenční kompetenci má arcí Správní rada s výjimkou věcí, které řediteli výslovně přikazují mírové smlouvy nebo jiné mezinárodní úmluvy.

Ve směru správním náleží řediteli dále, aby účastnil se všech schůzí Správní rady (V. 394, G. 339, odst. 3.), aby v době mezi zasedáními Správní rady podával jejímú předsedovi týdenní zprávu o důležitých událostech v úřadě a neprodleně ho uvědomoval o všech věcech, kde by bylo potřebi předsedova zásahu (čl. 2., odst. 6. jedn. ř. S. r.), aby jmenoval personál Mezinárodního Úřadu Práce z osob různých národností, pokud se to

srovnává se snahou dosíci nejlepší výkonnosti úřadu, bera při tom zřetel na osoby ženské, které mezi úřednictvem musí býti zastoupeny určitým počtem (V. 395, G. 340), udržoval styk s ministerstvy států sdružených v Mezinárodní organizaci práce, jež zabývají se dělnickými otázkami, a to prostřednictvím příslušného vládního zástupce ve Správní radě, anebo, není-li ho, prostřednictvím jiného řádně kvalifikovaného a k tomu určeného vládního zmocněnce (V. 397, G. 342), aby vedl finanční hospodářství úřadu a odpovídal generálnímu tajemníku Společnosti národů z přikázaných peněz (V. 399, G. 344).

V druhém ohledu, u výkonu své funkce tajemníka Valných Shromáždění, jest ředitel povinen dodati denní pořad každého zasedání čtyři měsíce před zahájením zasedání každému státu přidruženému Mezinárodní organizaci práce a jeho prostřednictvím i delegátům mimovládním, jakmile budou určeni (V. 401, G. 346); má přijímati od členů stálé organizace případné námitky a důvody proti určitým bodům denního pořadu a oznamovati je členům ostatním (V. 402, G. 347, odst. 1.); má dále podepisovati s předsedou Valného Shromáždění čistopis každého Shromážděním přijatého návrhu na zlepšení pracovních podmínek, který odevzdati jest generálnímu tajemníku Společnosti národů (V. 405, G. 350, odst. 4.); má konečně Valnému Shromáždění předkládati přehled výročních zpráv, které jednotlivé státy podaly o opatřeních, podniknutých k provedení ratifikovaných úmluv (V. 408, G. 353, poslední věta).

Čl. 5., odst. 3. jedn. ř. Valného Shromáždění uvádí ještě další funkce tajemnického úřadu mezinárodních konferencí, a to příkladem („le Secrétariat..... est chargé notamment“): přijímati, rozmnožovati, rozdělovati a překládati písemnosti, zprávy a rozhodnutí; překládati řeči přednesené v zasedání; těsnopisně zachycovati porady; rozmnožovati a rozdělovati těsnopisné jednací protokoly; vésti spisovnu Valného Shromáždění; uveřejňovati definitivní jednací protokol a vůbec vykonávati všechny jiné práce, jež mu svěří Valné Shromáždění¹⁹⁾. Avšak podle odst. 1. téhož článku mají práce tohoto tajemnického úřadu vykonávati úředníci Mezinárodního Úřadu Práce, jmenovaní k tomu cíli Správní radou, a ředitel má podle odst. 2.

¹⁹⁾ Na př. zastávati tajemnický úřad v komisích a výborech, zřízených podle V. 403, G. 348, odst. 1. (čl. 7., odst. 4. jedn. ř. V. S.).

uvedeného článku zastávají pouze funkci generálního tajemníka, řídití práce sekretariátu a odpovídati za ně. K výkonu této funkce může mu Správní rada jmenovati ještě náměstka nebo několik náměstků.

Vnitřní organizace Mezinárodního Úřadu Práce odpovídá jeho úkolům, jež nahoře jsme naznačili: býti tajemnickým úřadem Mezinárodní organizace práce a mezistátní ústřednou pro výměnu zpráv o práci a průmyslovém životě. Původní organizace²⁰⁾, pozůstávající z ředitele s úřadem tajemnickým, dvou velkých oddělení, diplomatického (s dvěma odbory) a vědeckého (s pěti odbory), z osmi t. zv. technických služebních oddělení, určitého počtu společných služebních oddělení a pěti dopisovatelů mimo úřad, byla změněna na základě posudku znalecké komise²¹⁾ v lednu 1922 reformou tajemnického úřadu ředitelova a zřízením třetího velkého oddělení „pro zprávy a styk“ se čtyřmi odbory²²⁾, a novou reformou koncem roku 1923, avšak základní rysy zůstaly nezměněny. Dnes²³⁾ jest úřad rozdělen na generální ředitelství a tři hlavní oddělení: diplomatické, badatelské (vědecké) a informační (pro styk a zprávy); bývalá služební odvětví technická a společná byla přičleněna k jednotlivým oddělením hlavním podle toho, jak s nimi obsahově souvisela.

1. Generální ředitelství s úřadem tajemnickým, odborem správním a odborem vydavatelským.

Tajemnický úřad (Cabinet du Directeur) má dvojí úlohu: jednak udržuje styk se všemi odděleními Mezinárodního Úřadu Práce, aby se ředitel mohl ujistiti, že každý jeho popud a rozhodnutí bylo přesně pochopeno a vykonáno, jednak připravuje a organizuje osobní práci ředitelovu. Ředitelskému kabinetu jest připojena služba tisková a služba styků se Společností národů.

²⁰⁾ L'Organisation Internationale du Travail et la première année de son activité, Genève 1921, str. 35 a násl.; Rapport du Directeur à la quatrième session de la Conférence internationale du Travail, Genève 1922, str. 34.

²¹⁾ Organisation du Secrétariat et du Bureau International du Travail, Société des Nations, Genève 1921.

²²⁾ Rapport du Directeur, Genève 1922, str. 38 a násl.

²³⁾ Rapport du Directeur à la sixième session de la Conférence internationale du Travail, Genève 1924, str. 53 a násl.

Správní odbor má rovněž dvojí funkci. Podléhá bezprostředně ředitelovu náměstkovi, napomáhá mu jednak v celkové správě úřadu, jednak v povšechném dozoru na činnost jednotlivých oddělení a odborů a na provádění ředitelových příkazů. Správní odbor soustřeďuje pod ústředním tajemnictvím soubor bývalých „společných služebních oddělení“, totiž archiv, kancelář písařskou a rozmnožovací, kancelář účetní a finančně-kontrolní, kancelář hmotin a ekonomát, kancelář pro věci personální.

Vydavatelský odbor spojuje soubor služebních odvětví dříve rozptýlených a náleží mu, aby připravoval publikace úřadu do tisku, obstarával opravu tisku, službu překladatelskou, prodej publikací a reklamu.

2. Oddělení diplomatické má tři odbory :

a) Generální a konferenční, jehož úlohou jest připravovati práce Valných Shromáždění, Správní rady a jednotlivých komisí a sloužiti jim jako sekretariát, dále zprostředkovati oficiální písemný styk s vládami a Společností národů. Po zrušení bývalého služebního odvětví pro otázky námořské byl jeden z úředníků tohoto odboru pověřen výhradným studiem otázek o práci námořníků.

b) Oddělení úmluv, které sleduje postup ratifikací a výkon provádění mezinárodních konvencí; rovněž odpovídá za vydávání „Úředního Věstníku“ (Bulletin Officiel) a jednacích protokolů konferenčních.

c) Oddělení právnícké studuje právní otázky, jež se naskytnou při činnosti Mezinárodní organizace práce a podává dobrá zdání o jednotlivých podrobnostech. Diplomatičkému oddělení jest provisorně připojeno služební odvětví pro vystěhovalectví, ježto úspěšné řešení otázky vystěhovalecké není možné bez přímého styku s jednotlivými vládami a vyžaduje stálých ohledů diplomatických, zřetele na státní svrchovanost, národnostní citlivost a vystěhovaleckou politiku různých států.

3. Oddělení badatelské (vědecké) má tato služební odvětví :

a) Odbor statistický, jenž sbírá, zkoumá, srovnává a vykládá statistiku práce z různých zemí.

b) Odbor pracovního zákonodárství, který překládá a uveřejňuje ve třech jazycích texty zákonů a na-

řízení o práci v rozličných zemích; zabývá se také pracemi v oboru zákonodárství srovnávacího.

c) Služební odvětví pro průmyslové styky studuje styky mezi zaměstnavateli a dělníky, úpravu pracovního dne, kolektivní smlouvy, otázky narovnání a smírů v průmyslu a pod.

d) Služební odvětví pro nezaměstnanost jest pověřeno všeobecnými anketami a zkoumáním nezaměstnanosti, též po stránce technické.

e) Služební odvětví pro průmyslové zdravotnictví a bezpečnost zabývá se obecnými otázkami průmyslového zdravotnictví, studiem předběžné ochrany před úrazy v práci a zkoumáním zpráv podaných inspekci práce z jednotlivých zemí.

f) Odvětví zemědělské sleduje různé problémy práce v zemědělství, ve styku s Mezinárodním ústavem zemědělským.

g) Odvětví sociálně-pojišťovací a invalidní studuje různé způsoby sociálního pojištění a zkoumá opatření podniknutá v jednotlivých státech pro zaměstnání invalidů.

4. Oddělení pro styk a zprávy sleduje sociálně-politické události v kulturním světě a uveřejňuje zprávy o nejdůležitějších zjevech sociálního vývoje lidstva. Má dva velké odbory: styků a zpráv mezinárodních a styků a zpráv národních. Prvý slouží stykům úřadu s mezinárodními sdruženími jak zaměstnavatelů tak dělníků a s družstvy, druhý obstarává styky s dopisovateli úřadu v jednotlivých státech, styky se Španělskem a latinskou Amerikou, severní a východní Evropou. Prvému odboru přísluší také správa knihovny a služba dokumentů. Tato sleduje všechen tisk, zejména periodické časopisy, dává jim kolovati, důležitější zprávy vystřihuje a připravuje jejich uveřejnění v publikacích úřadu.

Abý styk s jednotlivými průmyslově pokročilými státy byl co nejuzší, zřídil Mezinárodní Úřad Práce stálé dopisovatelské kanceláře v Londýně, Paříži, Římě, Berlíně, Washingtoně a Tokiu. Jejich úkolem jest, aby pozorně sledovaly hnutí hospodářské a sociální ve svých zemích, podávaly úřadu pravidelné zprávy, udržovaly styk s odborovými organisacemi a propagovaly činnost Mezinárodního Úřadu Práce. K témuž cíli zřídil úřad dále dopisovatele ve Varšavě, Madridě, Vídni,

Budapešti, Bruselu a v Praze. Zprávy sbírané těmito dopisovateli na místě doplňují a kontrolují práci podnikanou samým úřadem, neboť bez této vnější spolupráce byl by Mezinárodní Úřad Práce nucen vykonávat svou službu informační jen na základě tištěných dokladů a vydával by se nebezpečí, že ztratí souvislost s překotným tokem skutečného života a nebude s to podati informace přesné a časové.

Srovnáme-li tuto velkolepou organisaci Mezinárodního Úřadu Práce se sporými a povšechnými směrnicemi, jež činnosti tohoto úřadu vytkly mírové smlouvy (V. 396, G. 341), nemůžeme odepřiti obdivu budovateli a dosavadnímu řediteli Mezinárodního Úřadu Práce Albertu Thomasovi, jehož silné individualitě a tvůrčímu nadání děkuje úřad za svoje úspěchy a stále rostoucí význam.

Neobyčejná výkonnost Mezinárodního Úřadu Práce jeví se na venek mimo jiné zvláště zřetelně také v publikační činnosti úřadu. Mírové smlouvy uložily Mezinárodnímu Úřadu Práce, aby vydával periodický věstník, věnovaný studiu otázek, které se týkají průmyslu a práce a mají význam mezinárodní (V. 396, G. 341, odst. 4.). Tuto svou úlohu pojal a rozšířil Mezinárodní Úřad Práce tak, že vydává celou řadu pravidelných tisků ze sociální politiky a mezinárodního pracovního práva i příležitostné publikace o jednotlivých důležitějších otázkách. Pravidelně vycházejí: *Bulletin officiel*, *Revue internationale du travail*, *Informations sociales*, *Série législative*, *Documents de la Conférence internationale du travail*, *Annuaire international du travail*, *Notes mensuelles sur les migrations*, *Bibliographie d'hygiène industrielle*. Příležitostné publikace jsou: *Etudes et documents*, *Etudes spéciales*, *Publications diverses*.

„*Bulletin officiel*“ jest úředním věstníkem. Přináší zprávy o činnosti Mezinárodní organisace práce a uveřejňuje úřední texty a doklady. Vychází ve volných lhůtách podle potřeby.

„*Revue internationale du travail*“ uveřejňuje původní články odborníků, podává výkaz vědecké činnosti Mezinárodního Úřadu Práce rozborem otázek, jež úřad právě studuje, buď že se jimi zabývají ankety, buď že jsou na denním pořadu Mezinárodních konferencí, anebo že k nim hledí návrhy mezinárodních úmluv neb doporučení, obsahuje referáty o rúz-

ných problémech práce, přehledy statistické a odborný knihopis. Vychází měsíčně.

„Informations sociales“, týdeník, přináší časové zprávy o nejdůležitějších událostech hospodářského a sociálního života. Obsahuje zprávy vybrané z úředních a neúředních publikací celého světa a původní novinky, dodané úřadu dopisovately, vnějšími spolupracovníky nebo vládami. Mimo to informuje čtenáře o celkovém životě Mezinárodní organizace práce, jejím díle, projevených míněních o tom atd.

„Série législative“ (Sbírka zákonů) uveřejňuje texty mezistátních úmluv a texty nebo překlad nejdůležitějších zákonů a nařízení v oboru pracovního práva z různých zemí. Je — v nové podobě — pokračováním sbírky zákonů, uveřejňovaných dříve v „Bulletin de l'Office international du Travail“, který vydávalo Mezinárodní sdružení pro zákonnou ochranu dělníků až do roku 1919 v Basileji. „Série législative“ vychází ve svazcích ročních (s rejstříkem věcným a časovým, rozčleněným podle států), avšak každý zákon nebo několik zákonů obsahově souvislých vydává se předem ve zvláštních svazečcích. Výhodou tohoto zařízení jest, že interesentům dostane se potřebného zákonného textu bez odkladu a že lze texty spojovati ve svazky podle obsahu, nikoliv pouze dle časového pořadí.

„Documents de la Conférence internationale du travail“ obsahují dotazníky a zprávy, uveřejňované úřadem u příležitosti přípravy Valných Shromáždění, dále zprávu ředitelovu Valnému Shromáždění, jednací protokol každého zasedání a autentické znění přijatých návrhů.

„Annuaire international du travail“ slouží informaci těch, kdož chtějí vejíti ve styk s oficiálními institucemi anebo národními či mezinárodními organizacemi, jež se zabývají otázkami pracovními a průmyslovými. Ročenka vykládá ústavu a práva Společnosti národů a Mezinárodní organizace práce, zaznamenává mezinárodní i státní úřady a oficiální orgány v jednotlivých zemích, udává jejich práva a působnost, jména zodpovědných funkcionářů a název úředních publikací, uvádí všechny významnější organizace zaměstnavatelů, dělníků, duševních pracovníků a bývalých vojáků, hlavní organizace družstevní s řadou údajů o složení a působnosti všech těchto sdružení.

„Notes mensuelles sur les migrations“ jsou věnovány vystěhovaleckému hnutí. Referují o mezinárodních vystěhovaleckých opatřeních, o emigrační a kolonizační politice jednotlivých států i o činnosti organizací neúředních (zaměstnavatelských, dělnických a lidumilných a j.), podávají zprávy a přehledy statistické a pod.

„Bibliographie d'hygiène industrielle“ znamená všechny publikace z oboru průmyslového zdravotnictví, zejména drobné články v tisku lékařském i průmyslovém, které by jinak mohly ujíti pozornosti zájemníků. Mezinárodní Úřad Práce vedl tento seznam nejprve pro vlastní úřední potřebu, později začal na žádost lékařů i techniků knihopis uveřejňovati v Mezinárodním Obzoru Práce a nyní vydává ho čtvrtletně jako samostatný svazek.

„Etudes et documents“ jsou spisy o rozličných otázkách sociálního a hospodářského života (pracovní doba, mzda, nezaměstnanost, zaměstnání invalidů, bezpečnost, zdravotnictví, vyučování, družstevnictví a j.).

„Etudes spéciales“ obsahují výsledky zvláštních anket pořádaných Mezinárodním Úřadem Práce (osmihodinová pracovní doba v československém zemědělství, pracovní podmínky v sovětském Rusku, anketa o výrobě a mn. j.).

„Publications diverses“ obsahují doklady vydané příležitostně, na př. stanovky a řády Mezinárodní organizace práce, zprávy o její činnosti, zprávy o Valných Shromážděních a pod.

Tisky vydávají se v jazyku francouzském a anglickém, některé — hlavně dotazníky a zprávy, jež slouží k přípravě Valných Shromáždění, částečně též jednací protokoly konferencí — také německy, španělsky a italsky. Česky vydal úřad propagační spisek „Československo a mezinárodní organizace práce“ (Ženeva 1924, stran 23, cena 2 Kč).

Náklady na Mezinárodní Úřad Práce hradí se řediteli generálním tajemníkem Společnosti národů ze všeobecného rozpočtu Společnosti. To platí o všech nákladech osobních i věcných tohoto úřadu a o nákladech zasedání jeho Správní rady, s výjimkou nákladů cesty a pobytu vládních zástupců, kteří se účastní zasedání Správní rady; tyto náklady mají hraditi příslušné státy samy (V. 399, G. 344, odst. 1. i. f. a 2.).

Na počátku každého roku připraví ředitel Mezinárodního Úřadu Práce finanční požadavky úřadu a předloží návrh rozpočtu Správní radě v zasedání dubnovém. Správní rada prozkoumá rozpočet svým rozpočtovým výborem, upraví ho a schválí. Nato zašle se rozpočet generálnímu tajemníkovi Společnosti národů, který ho předloží kontrolnímu výboru Společnosti. Výbor přezkouší rozpočet a zašle ho tři měsíce před řádným zasedáním Shromáždění státům sdruženým v Mezinárodní organizaci práce k nahlédnutí. Kontrolní výbor nemůže v rozpočtu učiniti změn, nýbrž jest oprávněn pouze navrhnouti Shromáždění změny, které pokládá za nutné. Shromáždění rozhodne o rozpočtu definitivně. Posledním údobím finančního řízení jest revise účtů kontrolorem, který podá zprávu kontrolnímu výboru a Shromáždění²⁴).

Ředitel Mezinárodního Úřadu Práce jest z použití přikázaných peněz odpověden generálnímu tajemníku Společnosti národů (V. 399, G. 344, odst. 3.).

Hospodářství Mezinárodního Úřadu Práce (a celé Stálé organizace práce, srov. V. 399, odst. 2., verba: „Všechny ostatní [než v odst. 1. zmíněné] náklady... zasedání Valných Shromáždění...“²⁴) jest tedy částí celkového hospodářství Společnosti národů. Všechny náklady tohoto hospodářství hradí se z příspěvků, placených státy sdruženými ve Společnosti národů. Příspěvky jednotlivých států jsou vyměřeny podle jejich hospodářského významu a počtu obyvatelstva, a to zatím v témž poměru, v jakém státy přispívají na náklady Mezinárodní kanceláře světového spolku poštovního. Druhé Shromáždění Společnosti národů usneslo se na změně tohoto příspěvkového klíče s účinností od 1. ledna 1921, avšak toto usnesení nenabylo dosud platnosti vzhledem k ustanovení čl. 26. úmluvy o Společnosti národů.

²⁴) Podrobná pravidla pro finanční hospodářství Společnosti národů obsahuje Règlement financier de la Société des Nations, Genève 1923.